

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön** reggel.
Előfizetési ár:
negyedérré 1 frt 25 kr., fél évre 2 frt 30 kr., egész évre 5 frt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca, Pollák-ház,
hová a kéziratok címezendők.

Hirdetéseket és nyílt-téri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít fel.

Takarékpénztárainkról.

II.

A csak kivonatilag közölt egynehány statisztikai adat megdönthetetlenül bizonyítja azt, hogy nálunk Szentesen, tekintve a lakosság számát, foglalkozását, — iparunk és kereskedelmünk számbavehetetlenségét, indokolatlan és abnormális az, hogy 1895-ig — beleértve az úgynevezett gyűszűegyletünket is — 6 pénztintézet törekedett bennünket boldogítani, melyhez — hogy a gonosz szám kikerüljön — hetediknek még a mezőgazdasági bank is beállott.

Hogy mennyire abnormális állapot ez, bizonyítja az a tény, miszerint a szentesi kereskedelmi részvénytársaság, mely tisztán kereskedelmi célokra alakult, alig 2 évi fennállása után jobb létre szenderült. A csongrádmegyei takarékpénztár, ahol pedig ahhoz értő emberek állottak az üzlet élén, csak egy könyvviteli szabálytalanság folytán már fennakadt, úgy hogy — és eléggé helyesen — egy másik pénztintézet segítségével eszközölteti felszámolását és ezzel meg is szűnt létezni.

Van tehát most három takarékpénztárunk és egy kisebb rendű hitel-szövetkezetünk, amelyek hivatják pénz-és hitelgényeinket kielégíteni.

A szentesi kölcsönös segélyző szövetkezettől eltekintve, mind a 3 takarékpénztárnak működési köre egy és ugyanaz: elfogad betéteket, amelyeket kamatoztat, leszámítol váltókat és jelzálogra, értékpapírokra kölcsönöket ad.

Az 50-es és 60-as években alakult takarékpénztárak sok éven át monopolizálták a piacot, betétek után fizettek $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ esetleg 6% -ot, de kölcsönök után szedtek 8 — 15% kamatot; ez volt a takarékpénztárak aranykora, melyből a 70-es években alakult pénztintézetekre is esett egy rész. Ezek a pénztintézetek — ha még aztán közzülök egynehány abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy szakértő vezetők kapott — alaptőkéjüket megtízszerehették és fizethetnek most, a nagy konkurrencia dacára, a befizetett tőke után 30 — 40% -ot. De a 70-es évek vége felé és a 80-as években megkezdődött a hajszá; egyik részvénytársaság a másik után alakult, aranybányákat vélték ilyen pénztintézetekben feltalálhatni, megkezdődött a verseny, és ezzel együtt bekövetkezett annak minden árnyoldala. Ehhez járultak helyi érdekek, képződtek családi klikkek, ami több

intézetnek úgyszólván tápintézeti lehet kölcsönözött, nem csuda tehát, ha az ily hallatlan konkurrencia mellett, párosulva különböző helyi, családi és egyéni érdekekkel, a gombamódra felszaporodott pénztintézetek a beléjük helyezett várakozásnak meg nem feleltek, pláne, ha az ily pénztintézeteknél már ab óvó hiányoztak szakképzett, avagy üzleti szellemmel megajándékozott vezetők.

Vidéki pénztintézeteink mondhatni 90% -ka megmaradt a maga előtt látott és így megszokott mederben, ölbetett kezekkel — keleti latalizmussal bevárni a betevőket és kölcsönkérőket, ezzel aztán minden meg van téve. Ha sikerül, jó, ha pedig nem sikerül, arról nem tehetünk.

Már most ha a mi pénztintézeteinket nem is sorozhatnók minden tekintetben a fenti 90% alá, még is a fentebb vázolt általános jelleg alól a mi pénztintézeteink sem vonhatják ki magukat, és az eddigi üzleti eredmények és az eddigi megszokott működési kör és minőség egyszer s mindenkorra kizárja azt, hogy részvényeink befizetett tőkéje csak megháromszorozódjék is.

Ki kell tehát lépniük az eddigi kerékvágásból, könnyebb és gyorsabb ügykezelést kell behoznunk, helyi viszonyainknak megfelelőleg tág üzleti hatáskört kell adnunk; e célból pedig meglevő erőnket egyesíteniük kell.

Azoknak a szempontjából, akik eredetileg jegyezték részvényeket és részvényük még ma is megvan, nincsen okunk panaszkodni, hisz évről-évre kapnak 8 — 10 frt osztalékot, ami 16 — 20 százaléknak megfelel; — de még azoknak, akik ma vesznek részvényeket, sem lehet okuk a panaszra, mert takarékbetétek után 4 — 5 százaléknál többet nem kapnak, emigy pedig 7 — 8 százalékra tesznek szert; egyéni szempontból tehát rendszerváltoztatására és intézeteink egyesülésére szükség nincsen.

Ha azonban a közérdek szempontjából tesszük meg a vizsgálatot és a mutatkozó jelenségeket, tekintettel a jövőre tesszük kontempláció tárgyává, akkor egészen más konklúzióra jutunk.

Közforgalmi szempontból nem szabad elfelejtenünk azt, hogy a vidéki pénztintézetek részvényeinek értéke — eltekintve az 50 — 60 -as években alakult és vagyonukat megtízszerezték intézetektől — a személyes ismeretség szülte bizalom kérdése; nekem valamelyik vidéki pénztintézet papírja azért jó, mert ott lakom, ismerem az igaz-

gatót, az igazgatóságot, ismerem a kezelő személyzetet, ezen részvények 90 százaléka az illető hely lakosai között oszlik meg, az ily részvényeknek tehát csak helyi értéke van; már a szomszéd megyében ez a részvény nem befektetési tőke.

Az illető pénztintézet kebelében bármilycsekély incidensből keletkező perpatvar, — egyik vagy másik intézeti közegek az intézet ügyeivel konexusban sem álló esetleg nem korrekt eljárása vagy ténykedése, — a vezető személyében rokon — vagy ellenszenvből eszközölt változás stb. — ilyesmik képesek az intézetbe helyezett bizalmat meggingatni, ami aztán a részvények értékére és az intézetre káros hatással van; sőt nem ritkán az intézet lételet veszélyezteti.

Szocialista kötekedés.

Lapunk vasárnapi számában a legjobb akarattal figyelmeztettük a szentesi munkásokat, hogy ne iljenek fel a népámitó igazgatóknak, ne vegyenek részt az az napra tervezett és a hatóság által nem engedélyezett, tehát erőszakolt népgyűlésben, mert abból baj lesz, amiért a felelősség teljes mértékben az igazgatók fejére hárul.

Sajnáljuk, hogy ezt a munkások nem vették komolyan, hogy csak ijesztgetést, vak töltéssel való lövöldözést láttak benne, — de még inkább sajnálhatják, akik intő szavunkat így magyarázták, mert bizony azoknak a csendőrfegyverek puskasúta volt kétyetlen kék és zöld foltokban a hátukra, oldalukra írni a figyelmeztetést, hogy nem tréfa ez, de nagyon is komoly valóság.

L a k o s Imre dr. polgármester megtagadta B é k é s i Imre, F e k e t e N a g y Balázs és B a j c z e r Imre szocialista igazgatók kérelmét, hogy vasárnap népgyűlést tarthassanak állítólag a gazdákkal való meg egyezés és az általános szavazatjog érdekében. Dacára ennek a nevezettek, mint bizottság — falragaszokon hívták fel szombaton az elvtársakat, hogy a gyűlést vasárnap délelőtt csak azért is megtartják.

Mi nem tartózkodunk annak nyílt kijelentésétől, hogy a polgármester — az adott viszonyok közt — bölcsen cselekedett. A gazdaosztály az engedékenység legszélő határáig elmenve, állapította meg maga jószántából az aratórészt és részminimát is olyan mennyiségben, hogy ahöz a gáncs egyetlen szava se férhet; — minden olyan munkagyülekezés tehát, mely erről közvetlen az aratás küszöbén kívánja tárgyalni: nemcsak eltétlan, de sőt veszélyes is lehet a kedélyek ujjabb és ujjabb felzaklatására. A b e c s ü l e t e s munka megajánlta b e c s ü l e t e s b é r e nem szorul sem további parlamentezésre, sem az úgynevezett elle-

tétek kiegyenlítésének épp a lázítókról való kísérletezésére.

Mert hogy a gazdák által megajánlott munkadíj méltányos, a munkásokra kedvező is: igazolja ezt az a körülmény, hogy a megye minden községéből csak úgy tudunk Szentestere a mezői munkások, e kedvező feltételekkel munkát keresni és vállalni, amilyenekhez otthon, a maguk községében — úgy látszik — nem jutnak.

A szentesi munkásoknak tehát, nem a népbolondító lázító beszédeknek felülni, hanem örülni kellene a gazdák becsületes előzékenységén és akik ennek dacára a megállapított munkadíj dolgában gyűlésekre invitáltak vagy az ellen ígátják: valóban olyan rosszlelkű emberek, hogy nem méltók a bizalomra, mellyel irántuk munkástársaik viseltetnek és amelynek árát vasárnap is hatalmas ütlegek elszenvédésével fizették meg, — míg ígátóik idején biztonságba helyezték az ütlegek elől — bőséges meghátrálással — a saját becses bőrtüket.

Vasárnap tehát ki akarták erőszakolni, hatósági tilalom ellenére is a népgyűlést. Sűrű tömegekbe verődtek össze munkások és kiváncsiak száza a piacra; talán ez utóbbiak is voltak többségben.

Egyesek kiabáltak, lármáztak, hogy csak azért is legyen gyűlés: ez a vélemény azonban nem volt általános.

Fekete Nagy Balázs volt a legdühösebb lázító. Híjába csitította aztán a zajongókat a R a d i Kálmán főkapitány, hasztalan volt D o r o g h y József csendőrhadnagy figyelmeztető szava is, hogy ne vigyék végletekbe a dolgot, ne erőszakoskodjanak, ne kényszerítsék ki a karhatalom alkalmazását, hanem oszlojniak szét csendiben; a vezérek bizgattak, tüzelték a tömeget és követelőztek, hogy jöjjön ki a polgármester, mondja meg nekik személyesen: miért nem engedte meg a népgyűlést?

D o r o g h y szakasparancsnok, aki ezúttal beigazolta felőle megalkotott azt a véleményünket, hogy nemcsak bátor tiszt, de tapintatos és humánus ember is, a békeség okán végre bement Fekete Nagy Balázzsal a polgármesterhez, hadd terjessze az ott élő a kívánságát. De mikor a polgármester ezt a követelést is megtagadta, a hivatalból visszajövet újból szétoszlásra hívta fel a tömeget és erre 20 perc időt engedett nekik.

A vezérek erre odébb is állottak. Ők már elvégezték munkájukat, felizgatták a tömeget; azt jól tudják tapasztalásból, hogy D o r o g h y rendőrpáncsnok kérelmetlenül pontossággal be szokta tartani amit ígér: most hát a puskatus, a szurony veszi át a szerepet; ezt már szenvedjék el a beugrasztott elvtársak és a kíváncsikodók.

És csakugyan, ahogy a 20 perc eltelt és a tömeg nem tágitott, elhangzott a versenyszó: szurony szegezz és — előre.

A csendőrség szuronysegeze nyomult a tömeg felé, mely ekkor arra ocsudva fel, hogy ez bizony már nem tréfa, — hirtelen — ki merre látott, szétfutott. Nyomukban a csendőrség, hol boldogabb végére fogva a fegyvert, hol meg kaszának használva a neki-szegett szuronyt, melynek csapásától mint learatott gabona hentergett fel egyik-másik elvtárs.

Nem teit bele pár perc, tiszta volt a piac. Még akik vakmerően ellenszegültek

és ezenközben véresre megsebesültek: is eliramodtak, nehogy még nagyobb baj essék.

Sebesültek kettő volt. Megszúrtak két embert, közülök egyik gazdaember, kit kiváncsisága vitt a tömegbe — akik a csendőrkézében a fegyvert megfogták és letartóztatnak nehányt a megalkotottabbak közül.

Békési, Fekete Nagy Balázs és Bajczermar elinaltak volt, mikor ez történt. És ebből a korai megfutamodásból talán végre megismerni tanulják a szentesi munkások azt, hogy milyen vezérek azok, akik lázító beszéde őket veszedelembe sodorja, hogy a bajban magukra hagyják.

Mezőgazdasági szakoktatásunk.

II.

Tizennégy földmives iskolában az 1895. tanév végén 355, a vincellér és szőlészeti iskolákban pedig 210 tanuló volt összesen. A tanulók ezen létszáma természetesen nem elégítheti ki egy 18 millió lelket számláló földművelő ország érdekeit. Másrészt pedig olyanok keressik fel az intézeteket, a kik önálló életpályát igyekeznek szerezni s főképen nagyobb uradalmakban, mint munkavezetők, előmunkások vagy pinceszélezők nyernék alkalmazást, tehát akik nem haza, kisgazdaságaikba viszik ismereteiket, hanem elvisszik a nagy uradalmakba; s e szerint az alsóbb néposztály gazdasági érdekeit szolgáló latzó ezen intézmények is nem oda araszják jótékony hatásukat, ahova kellene valódi rendeltetésük szerint és ahova a legegésőbb szükség is kívánja, hanem oda, ahol a nemzet gazdasági érdekei nincsenek az elmaradottság és tökéhiány által olyanannyira veszélyeztetve. Az erősbet segítjük tehát s nem a gyengét.

Most, amikor mondhatni az egész világon, de hazánkban is az alsóbb néposztályoknak, a nép millióinak ezer meg ezer forrásból taplákos elégedetlensége a közeliefolyt időkből oly elemi erővel nyilvánkozott meg, talán nem lenne időszerűlen, hogy ha jóakarattal és a figyélő, kutató elme minden képességével afféle fordítanok igyekezetünket, miszerint vizsgálat tárgyava tennők tarsadalmi rendszerünk alapjait megalkotó intézményeket s ezekből azokat, melyek nem egyetemesen, tehát nem arányosan, nem igazságosan araszják a nemzet minden tagjának arányos és egyetemes hozzájárulásából létrejövő aldásait — atalaksítsuk s olyakká tegyük, melyek ottan fejtek ki leginkább jótékony hatásait, hol arra legegésőbb szükség mutatkozik; melyek előbb a gyengét segítik, az erőset csak akkor, ha a gyenge már megsegítették.

Ebből a szempontból tekintve mezőgazdasági szakoktatásunkat, itt is feltaláljuk azon motívumokat, amelyek elienkeznek a nemzet egyetemi érdekeivel s ebben is ramutatunk egy okra a sok ezer közül, mely úgy tünik fel a mi vizsgálóelő elménk előtt, hogy azok a népmilliók elégedetlenségének s szomorú gazdasági állapotainknak kialakulásában szerepet játszottak s szerepet játszanak ma is.

De azt is tapasztaltuk, hogy a földmives és vincellér iskolákba gyakorta 3—4 középiskolai bizonyítványú növendékek is bementek, akik az intézetekből kikerülvén, sem munkásoknak nem voltak jók, sem pedig urak nem lehettek, kiképezetésük elméletnek kevés volt, gyakorlatnak pedig sok s így czekekkel nem sokat nyert a társadalom. Azért nagyon helyesen járt el az állam, hogy okulva a szerzett tapasztalatokon, a ménési és tarcali vincellér-iskolákat tisztán csak gyakorlatilag képzett ügyes szőlőmunkásoknak, parasztvincellérének nevelésére hivatott iskolákba alakította s a tanfolyamot egy évre szállította le.

Ezen szempontból lett a budai kertészintézetben a két éves kertészképző-tanfolyam mellé egy éves tanfolyam kertmunkás iskola felállításra, hol kizárólag csak gyakorlati oktatást nyernék a munkások és ellátáson kívül havonként még 14 frtot. Ezen tanfolyamon nincs semmi elmélet, csak tisztán gyakorlat.

Nem tudjuk, milyen irányban tervezi a miniszter a Dorosman felállítandó mintaparasztgazdaságot, úgy hisszük azonban, hogy ezen intézménynek más célja, mint kizárólag gyakorlatias irányápolása, gazdasági ismereteknek csupán csak gyakorlat útján való terjesztése nem lehet.

E végből óhajtjuk és kívánjuk, hogy ezen minta-gazdaságban a földművelésnek minden ága, tehát a kertészet, szőlészeti és az állattenyésztés is oktatásra találjon. Ezen kívánalom ugyan természetesen, szinte fölöslegesnek látszik, de mivel a kertészeti ismeretek terjesztésére külön kertészképző-intézetek létesítettek, a szőlőművelés oktatására a vincellér-iskolák, a szoros értelemben való földművelés oktatására pedig külön földmives-iskolák állítottak fel, mi a minta-gazdaság céljának és rendeltetésének körülírásánál már most megjegyezzük, miszerint ezen mintagazdaságtól minden irányú gazdasági oktatást várunk.

Ezen intézmény felállítására összefügg a dorosmai népiskolák államosítása ügyével, minek következtében az állam Dorosman 130 kat. hold föld birtokába jutott, így részben talán a gazdasági ismétlő iskola adta meg az impulzust ezen intézmény létesítéséhez, mert hiszen a kezdeményezés a közokt. miniszteriumból indult ki. Úgy hisszük azonban s kívánjuk is a vidék apró birtokosai érdekében, hogy ezen intézmény ne szorítottokk kizárólag az ismétlő tankötelesek oktatására, de hozzáférhető legyen a nagy közönségnek is, sőt szerzetének magának olyannak kell lennie, hogy a közönség önkénytelenül bevonásuk s tanuljon a nélkül, hogy tanulni valóban akart volna. Terjedjen a jó észrevétel. Aki tudja, hogyan gondolkozik a nép, mily lenőzőleg nyilatkozik a kabatos ember gazdálkodásáról, aki isméri a magyar ember konzervatív gondolkodásmódját, tudja hova célunk. Hiszen kezdetben a krumpli termelését is törvénynek kellett elrendelni. Ha a minta-telepen állandó évi munkások fognak alkalmaztatni, rendez napszabórral, hasonlóan, mint a kertmunkás iskolák tanfolyamán, ezek egy év alatt el is sajátítják gyakorlatilag a gazdasági teendőket és még a rendez napszamot is megkeresik. Így egyszerre kettős haszon háramlanék a munkásokra és a vidékre. A régi munkásokat természetesen minden évben újak váltának fel, hogy így évenként mások és mások nyernének kiképezetést.

A minta-telepen oktathatnak természetesen a gazdasági ismeretekre az ismétlő tanköteleseket is.

A mintagazdaságba egy gazdasági szaktanító alkalmazása tervezetlik. Kérdés azonban, hogy képes lesz-e az oktatást egy tanító nyújtani, midőn az ismétlő tankötelesek száma, levonva a tanyai beiskolázhatatlan ismétlősöket 4—500 körül lesz?! Reméljük, hogy az államkormány nem fog fukarkodni s ha szükség kívánja, földmives és kertmunkás iskolákat végzett munkavezetőket fog kellő számban e mintagazdaság rendelkezésére bocsátani.

Ujdonságok.

Szentes, 1898. június 16.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtestülete a f. hó 20-án, 9 órákor választóközgyűlést tart C s a t ó Zsigmond dr. alispán elnökléte alatt, a túl a kurcai tanácskozó-teremben. A közgyűlés tárgya: az adópenztári tisztai állás és egy számtisztai, esetleg segédszámtisztai állásnak választás útján való betöltése.

— **Az algyői vasúti hidról.** Több hónapja mi is hirt adunk róla, hogy az államvasútak igazgatósága az algyői vasúti hidnak lejjebb helyezését és egyúttal — a tiszai hajózás akadálytalansága érdekében — lejjebb emelését tervezi. Most azonban arról értesülünk, hogy e hidát helyezésre illetékes

helyen éppen nem gondolnak, sőt hogy a jelenleg meglévő hidnak a közel jövőben kiegészítése van inkább tervben. Ugyanis a nagy vasúti beruházási kölcsönből az algyői hid Szeged felőli részén levő fa-szerkezetű hidat már a múlt évben akarták vasszerkezetűre átcserelni és e munka első részletére fel is vettek 100000 frtot. Minthogy azonban közbejött akadályok miatt ez az átcserelés ekkor nem történhetett meg: ez az összeg a f. évben kerül majd felhasználásra.

— **Megváltoztatott fegyelmi ítélet.** Több egy évinél, hogy N a g y József adóügyi tanácsnok fegyelmi ügyében, főlegbezzése folytán, az öt hivatalvesztésre ítélt fegyelmi választmányi határozat a belügyminisztérium elbírálása alá került s hogy e rengeteg idő alatt mit tanulmányozhattak fent e kérdésen: véges emberi címevel alig lehet elképzelni. A napokban azonban végre léérkezett ez az ügy is a vármegyéhez azzal a végmegoldással, hogy a minisztérium feloldotta a hivatalvesztésre szóló ítéletet és 150 frt pénzbüntetésre ítélte a nevezett tanácsnokot. A fegyelmi vétségre nézve a legfelsőbb határozat a fegyelmi választmányi megállapítást tartja fent, valamint N a g y Józsefnek vagyoni felelősségét is megállapítja a felelkek szemben. A fegyelmi határozat végrehajtásában tehát N a g y József most már visszahelyezendő lesz a hivatalába, melyet — okulva a tapasztaltakon — ezután bizonyára több gondossággal és tisztviselőtársaival való megfőbb, természettel fog ellátni, mint korábban tette.

— **Kinevezés.** A vármegyei árvaszéknél C s e r g h e ő Sándor elhalalozásával megüresedett iktatói állásra, V a d n a y Andor dr. főispán J á m b o r N a g y István várm. írnokot nevezte ki, aki a hivatalos esküjével, új állását már elfoglalta.

— **Tiszai halászlai társulat.** A már-már pusztulóban levő halgazdaság érdekében, a kormány a nagyobb foyamok mentén terjedelmes körzeti halászlai társulatok szervezését határozta el, hogy ez által végét vesse a halászlai terén régtől folyó rablogásdalkodásnak. A közléptiszta részen szintén alakulnia kell egy ilyen társulatnak, ami eddig is csak azon szenvedett hajótörést, hogy Szeged város makacsul vonakodott az abba való belépésre és főlegbezzéssel tamadta meg vármegyénk közigazgatási bizottságának az alakulás érdekében hozott határozatát is. A földmivélségi miniszter azonban most e főlegbezzés elutasításával jóváhagyta a közigazg. bizottság határozatát, Szegedet a társulathoz való belépésre kényszeríti és egyben arról értesíti vármegyénk alispánját, hogy az orsz. halászlai felügyelőség már kidolgozta a társulat tervezetét, melynek körzetébe Cibaktól Gyalaig az összes tiszamenti városok és községek bevonatnak. A halászlai társulat alakulása érdekében a f. hó 22-én lesz — az érdekelt községek kiküldötteinek közgyűlése Szentesen, a vármegyeház kistermében, C s a t ó Zsigmond dr. alispán elnökléte alatt.

— **Eljegyzés.** T ó t h László, a »Szentesi Takarékpénztár« főkönyvelője a f. hó 12-én jegyezte el magának övegy K o z a k Györgyön szül. T ö r ö k Jalianna úrasszonyt.

— **Kézimunka-kiallítás.** Mint minden évben a polgári leányiskola záróvizsgái alkalmakor, ezúttal is megtekintettük az iskola gazdag, szép kézimunka kiállítását, mely a leánykák ügyességét e téren fejlesztő tanítónők képzettségének és kiváló izlésének legszébb dicséretét képezi magában véve is,

minden szónál ékebben. Különösen ki kell emelnünk a kézimunkaiskola gyakorlatias irányát, mely arra fekteti a fősúlyt, hogy a leányok a közönséges polgári háztartásban szinte nélkülözhetetlen mindenféle hasznos női kézimunkában nyerjenek nagyobb gyakorlati jártasságot. És ahogy ezt a gazdag, szép, sok gyakorlatias anyagot felölő kiállítás végig jartuk, ismét és ismét eszünkbe ötlött: hogy milyen sok jót tenne az a művelt társadalom, mely a szentesi szegényszerű nőket rászoktatná, ránevelné a kiállítva látott nagyon sok, praktikus célú és kereskedelmileg is előnyösen értékesíthető női kézimunka előállítására, épp a polg. iskolánál meglévő tanerők felhasználásával. Aki ezt megselekedné: hervadhatatlan érdemet szerezne magának a nép anyagi jólétének előmozdítása körül.

— **Zilahy Gyula művészete.** Zilahy Gyula, a nemzeti színház jeles művésze holnap reggel érkezik Szentesre és még aznap este megtartja gazdag és változatos műsorozatú estélyét, a Kass szálló nagytermében, a tiszta jövedelem fele részében a felállítandó nyári gyermekmenedékhelyek javára. Ha nem a nemzeti színház egyik legszeretreméltóbb művésze jönne is közénk, játszani a jótékony cél javára: már akkor is nagy erkölcsi kötelesség volna vállalkozását részvételünkkel elősegíteni. Zilahyval szemben erre se hivatkozunk. Meg vagyunk róla győződve, hogy előadásán holnap este zsúfolva lesz a kavéház nagyterme.

— **Ne játszunk fegyverrel.** Hogy azt a példászt meg nem szivlelte D e b r e c z e n y i Endre kereskedő segéd: kicsibe mult, hogy emberlelte nem került. Ugy esett a dolog, hogy D e b r e c z e n y i vasárnap valami Flóbert puskát forgatott előre-hatra a kezében, melyről tudta, hogy meg van töltve, A fegyver csőve előtt állt B ú z a s Karoly 14 éves kereskedőtanonc, mikor a Flóbert eldördült és a fiut a töltés temporon talalta. A sebesült hozzátartozói Budapestre szállították tel, hogy ott testéből a golyót eltávolítsák és — mint értesülünk — ez azóta szerencsétlen még is törént, úgy hogy a vigyázatlanság aldozata túl van a veszedelmen.

— **Ifjúsági tornaverseny.** Az állami főgimnázium ifjúságának tornaversenye a f. hó 12-én. vasárnap délután volt, szép számú előkei közönség jelenlétében, a főgimnázium udvarán és tornacsarnokában. A versenyben az ifjúság szép képzettségének a testi ügyességben adta tanújelét és — mint győztesek — díjakat nyertek: D ö m s ö d i János VI. oszt. a főispánné által adományozott 10 frankos aranyat, 150 ctmtes magas ugrásért; S z o v a József VII. oszt. tanuló 20 frankos aranyat, mely Szentes város díja, mint az I.—VII. osztályosok közt legügyesebb; C s e u z Béla a főispánnal volt asztaltársaság által adott 10 frankos aranyat, szép erőgyakorlatiért; P a u l i Antal VIII. oszt. a sportegylet 10 frankos aranyát szép mutatványaiért; B a l o g h S z a b ó Sandor a Bóna tanár által adott ezüst érmet slydodobásért; N i c s z Ferencc és B a l o g h Ferenc I. oszt. egyenként 2 frt 50 krt, mint D a n i e l i s z Károly által beküldött díjat.

— **Névmagyarosítás.** L ó v y József szentesi illetőségű, jelenleg tiszaföldvári lakos, a vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel L a k o s r a változtatta.

— **Engedély könyvradomány-gyűjtésre.** K u c z i k Mihályt, aki egyike a legszorgalmasabb és legtörekvőbb asztalos-iparosainknak, nagy kar érte néhány hét előtt. Kigyladt a haza teteje és a tűz el is hamvasztotta a tetőzetet. A mi kisiparosainkra nagy csapás az ilyen veszedelem, mert ami kart vele szenvedett, megfizetett munkával és fokozott szorgalommal se volna képes azt behozni. Így aztan K u c z i k is, hogy nagyon karvallott ne legyen, engedélyt kért és kapott is az alspantól arra, hogy 60 napig könyvradományokat gyűjtessen. A szorgalmas, törekvő iparos keserves sorat melegen ajánljuk a jótételek figyelmébe.

— **A kereskedő ifjak nyári mulatsága** iránt, melyet a szegedi honvédekzenekar által szorgalmazott sétahangversennyel és esti tűzijátékkal összekötve, vasárnap rendeznek a túl a kurcai ligetben, olyan érdeklődés mutatkozik, hogy a mulatság teljes sikerét vehetik a rendezők bizonyosra. Ezt a sikert csak esetlegesen rossz időjárás ronthatná meg, de hát — ettől talán megkímélik az égiek a kereskedőifjakat.

— **A rendőrség figyelmébe.** A nyári rekkenő meleg közeledtével felhívjuk a rendőrhatalóság figyelmét arra, hogy hozzánk érkezt panasz szerint — a város belterületén több portán van hatnál több sertés is hízalva végett; továbbá, hogy az utcái mirhókban tepsődő békalencsés iszap már is mindenfelé dögleletes büzt kezd terjeszteni. Talán nem ártana egy kis portavízitáció, annál kevésbé az utcái árkok idején való kitakarítására.

— **Bitang jóság.** A városi bitangakolba egy csikót fogtak be, melyet a magát igazoló jogos tulajdonos ugyanott átvett.

— **Szónegyorsolás.** Két szmirnaszónegyeg sorsoltak ki kedden délután a kaszinóban. A szerencsés nyerek: M e c s B a l o g h Mariska és S c h r a n c z n é nyereményüket az illetőnél, ki a szónegyeket kijátszatta, átvették.

— **Vásár.** Halason az ez évi nyári országos vásár a f. hó 19-én és 20-án lesz megtartva.

Nyersselyem-básztruha 8 frt

65 krtól 42 frt 75 krig teljes öltönyhöz való kelme — Tussors és Shantung-Pongees, valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát fogasztók-nak** postabér és vámentesen, hához szállítva, — mintákat postafordítással küldenek **Henneberg-G. selyemgyárat** (os. és k. udvari szállító) **Zürichben.** — Magyar levelezés: Svájcbba kétszeres levélbéllyel ragasztandó. 3

A Pandovics-ügy tárgyalása.

P a n d o v i c s Döme görög kel. lelkész büntügyben, akit — mint a városi iskolázás pénztárosát, a hivatalos iskolapénzek elikkasztásával vádolnak, folyó hó 13-án volt Szegeden, a Mars-téri fenytő törvényszéki palotában, büntügyi tárgyalás.

A tárgyaláson Winckler dr. volt az elnök, K r i s t o n és K ö v e s s y szavazóbírák, T a s c h l e r jegyző. Közvédlő dr. M i k o v i c s, védő R e i n i g e r Jakab ügyvéd.

A vádlott kihallgatása jó hosszan tartott, mert azt a 821 forintnyi hiányt, amit a pénztári vizsgálatnál konstaltak, tétlenül-tételre vették. P a n d o v i c s Döme fekete szalon ruhába öltözve jött a tárgyalásra. A hiányzó tetteket mind igazolni iparkodott, kisebbet-nagyobbat egyaránt. Tíz forint seprőre kellett, húsz forint kújtávitásra. Ennyi meg annyi az iskola udvaráról a gyomot irtani, ismét pár forint kocsi, amely a gyermekek koponyeit vitte majáliskor s így tovább. A dologban az a bökkenő, hogy e kiadásokról nincsenek számlák s amik vannak, nem olyanok, hogy azok alapján hivatalos pénztárkönyvből valamely tételt kivezetni lehessen. Ezt azal indokolja Pandovics, hogy ő nemcsak pénztárnok, hanem gondnok is volt egyúttal s mint ilyen a saját felelősségére intézkedett, hogy majd bejelenti aztán az iskolázásnak; Jönnek azonban komolyabb tettek: egy 300 ftos s egy 150 forintos. Az előbbin állítólag az iskolák részére szueztett, a másikkal egy tanár voltját rendezte, mert mint mondja, előlegek adásához joga volt.

— De ez állításokat meg fogják cáfolni — mondja az elnök. — Miért nem mondja meg az igazat? Miért nem vallja be, hogy azt a pénzt a saját celjaira fordította?

— Saját celjaimra sohasem — feleli a vádlott. — B a r á t a i m a t s e g i t e t t e m, az igaz (itt sirva fakad), de máshoz nem nyúltam.

— Miért nem ment hát haza, mikor a főispán hívatta?

— Csak este hallottam, hogy hivat.

— S miért mondott le oly hirtelen?

— Mert azt hallottam, hogy katonákkal kerestetnek az egész városban.

K ö v s y bíró: mikor tartozott volna elszámolni a pénzzel?

- Az év végén.
- De még nem volt az év vége?
- Nem.

Mikóvich alügyész: Azt mondja ön, hogy nem ért rá rendben vezetni a könyveit. Miért fogadta el akkor az állást, mellyel fizetés járt? Mennyi járt?

- 400 forint.

— Abból egy más szegény ember megbirt volna élni s rendszeresen vezetni a könyveket. Mert amit ön csinált az nem számadás.

Az iskola szene.

Következik a 300 frtos szénkiadás. Pandovics azt mondja, hogy ennyi pénzért vett szenet az iskolák részére. Azonban ebből a szénből az iskolák nem láttak semmit. Pandovics szerint ennek igen furcsa története van. Az urikány-zsivölgyi bányatársulat budapesti irodájában rendelte, de el kellett utaznia s a 300 frtot átadta egy Bodnár Benjámin nevű embernek, hogy majd ha a szén megjön a vasúton, váltsa ki.

- S a szén megjött?

— Meg.

— Hogy van az, hogy még sem kaptak ebből az iskolák?

- Mert időközben az elnök is rendelt, az hamar ább odaért.

- Hol van hát akkor a 300 frt?

- A 800 frtos letétben, a városházán.

- On tette azt le?

— Nem. Varga József és Donát István.

- Tehát idegenek.

Az elnök konstatalja az iratokból, hogy Varga és Donát azért helyezték letétbe a pénzt, hogy Pandovics a vizsgálati fogságból szabadlábra kerüljön.

— E szerint bizonyos az, hogy ön tényleg megrendelte azt a szenet?

- Igen.

- S hova került az a szén?

— Kipróbálás végett a Sima Gőzmalomban.

— Miért nem mondja meg az igazat? — kérdezi az elnök.

— Mert azt tartom igaznak, amit mondok; — felelt a vádlott.

Ügyész: Az ön könyveiben nem lehet ezt a rendeltetést megtalálni. De a zsilvölgyi társaság bizonyára jobban vezet a könyveit. Gondolja, hogy ott meg lehet találni az ön rendelését?

- Nem gondolom.

— Akkor kár volt kerem, ezt az egész históriát itt elmondani.

Reiniger védő: Kezelt vádlott: ür más pénzeket is?

— Igen, alapítványi pénzeket, mintegy tíz enyhatezer forint körül.

- Azokat rendben találta a vizsgálat?

- Igen.

Egy kertelő tanú.

Most egy tanú jön, az Bodnár Benjámin, aki ezt az állítólagos szenet kiváltotta a vasútnál. Rendkívül zavaros vallomásokot tesz, egymással ellenkező feleleteket ad s az elnök kétszer is kénytelen figyelmeztetni a tanút arra, hogy öt esztendő feygház jár a hamis esküért.

- 300 forintot fizetett a szénért?

- Nem, csak 150 et.

- Hát a többit hova tette?

— Odaadtam a tisztelőző úr cselédjének, mert a tisztelőző úr nem volt otthon.

Más percben megint azt mondja, hogy otthon volt.

- Aztán hova lett az a szén?

— A Sima-malomba vittük kipróbálni, hogy jó-e?

— Mi az a kipróbálás? A szenet ha próbálják, akkor elég.

- El.

A váltó.

Egy 150 forintos hiánnyról azt mondja Pandovics Dóme, hogy annak a keletkezése egy váltón fordult meg. Egy tanár váltóját rendezte vele a tanár kérelmére. Erre joga volt, mert az előlegadás szabadságában állott. Ugy egyeztek, hogy a tanár bent hagyja nála következő havi fizetését, aztán pedig havonta fizeti vissza az iskolaszék pénztárába a többi részletet.

Ezzel szemben felolvassák az illető tanár vallomását, amely szerint igaz, hogy Pandovics

rendezte egy 150 frtos váltóját, de ez úgnél előléről s iskolaszéki pénztárról szó sem volt, hanem csak kölcsönről.

Kihallgatták még László Antal, Dobóczy József, Pintér Gyula tanúkat, amely után a törvényszék a tárgyalást elnapolta, mert újabb tanúk kihallgatása valik szükségessé. Így meg tudandó a szentesi állomásfőnöktől, hogy érkezett-e oda egy rakomány szén Pandovics nevére címzett szállítólevéllel, ki vette át, ki váltotta ki? Beszerzendő a szentesi népiskolák s a gimnázium mult évi vagyon-leltára. Beidézik esetleg pénzbírság mellett Burján Lajos iskolaszéki elnököt arra nézve, hogy Pandovics Dómeinek volt-e joga előlegadásra s kisebb kiadások fedezésére, dr. Szánthó Lajost, hogy ott volt-e akkor, mikor Pandovics a szenet megrendelte, továbbá beidézik meg tanúknak Lincenbold Lajos tanárt és Sima Ferenc országgyűlési képviselőt.

Meghívó.

A szentesi sportegylet, f. hó 21-én d. u. 5 órakor a kaszinó éttermében közgyűlést tart, melyre az egylet tagjait annak felemlítésével van szerencsém meghívni, miszerint ezen közgyűlés, az alapszabályok idevonatkozó intézkedése folytán — tekintet nélkül a megjelenő tagok számára — fog határozni miudazon ügyekben, melyek a f. hó 12-ére összehívott, de az egylet tagoknak nem kellő számban történt megjelenése folytán meg nem tarthatott közgyűlés tárgysorozataiba fel voltak véve.

Szentes, 1898. június 14-én.

Biró Elek
sportegyleti elnök.

Értesítés.

A helybeli állami főgymnasiumban az évet berekesztő osztályvizsgálatok a következő napokon és sorrendben fognak megtartatni:

Június 20-án délelőtt: VII. o. humán t.

VI. o. real t.

IV. o. humán t.

II. o. real t.

délután: I. o.

Június 21-én délelőtt V. o. humán t.

III. o. real t.

délután: ének.

francia.

gyorsírás.

Június 22-én délelőtt: VII. o. real t.

VI. o. humán t.

II. o.

I. o.

délután: V. o. real t.

IV. o.

III. o. humán t.

A vizsgálatok kezdete délelőtt mindég 8 óra, délután 3 óra. Csak az énekvizsga kezdete lesz d. u. fel 3, a francia nyelv 3, a gyorsírásé fél 4 órakor.

A szóbeli érettségi vizsgálat folyó hó 24. és 25-én lesz.

A záró ünnepély folyó hó 30-án délelőtt 10 órakor.

As igazgatóság.

Értesítés.

A helybeli izr. népiskolában az évszázóvizsgák a következő sorrendben tartatnak meg:

Június 20-an I. oszt.; — 21-én II. oszt.;

— 22-én III. oszt.; — 23-án IV. oszt.

A vizsgák d. u. 3 órakor kezdődnek.

As iskolaszék.

Irodalom.

A »Vasárnapi Ujság« június 12-iki száma 28 képpel s következő tartalommal jelent meg: »Garay szobrának leleplezése« (képekkel Paur Géza és Weinvurm pillanatnyi fényképei után). — »Vadrózsák« Költemények Pósa Lajostól. — Regénytár: »Dáma« Történeti körkép. Irta Bakslai Sándor (Kinnach László eredeti rajzaival). — »Zichy Antal ifjúkori arcképe« (Zichy Mihály 1840-évi rajzával). — »Mária Ludovika császárnéről« — »Gróf Zichy Jenő ázsiai utazása« képekkel fényképek és Hari Gyula rajza után). — »Egy magyar

ember sírja Mexikóban« (képpel). »Katonai emlékek az Al Dunán« (A Veterinári-barlangról). — »Kovács Péter« (arcképpel). »Egy milliomos különleges« — »Baró Eötvös Loránd-menedékház a Dobogókőn« (képekkel). Dr. Kovács Dénestől. — »San-Jago de Kuba« (képpel, térképpel). — »Farkas Oszmán pasa« (arcképpel). — »Amerikai torpedóvető-ágyúk« (képpel). — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rends. heti rovatok.

»A Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre 2 frt, a »Politikai Újdonságok«-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV., egyetem utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

Nyilttér.

Tudtára adom a n. é. közönségnek, hogy feleségemnek — Kiss Juliánna, II. t. 78. sz. a. lakos neje — senki nem merjen hitelezni, mert én érte semmi felelősséget nem vállalok.

Teljes tisztelettel:

Buzi Mihály.

Lapfőigazgató és felelős-szerkesztő: Dr. MATÉFFY FERENC
Társ-szerkesztő: BÁNPALVI LAJOS.

Értesítés!

Abból az alkalmából, hogy az új városi szállodát villamvilágításra rendezük be, tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a vendéglői vezeték mentén levő házakba kívánatra bárkinek, távolabb eső helyekre pedig, ha megfelelő számú fogyasztó jelentkezik, szintén **szolgáltatunk villamos világitást.** 6—2

Az idő rövidsége miatt kérjük e részben mielőbb jelentkezni.

Szentesen, 1898. június hó.

Tóth Árpád és Szánthó Lajos.

Földeladás.

Néhai König Simonné örökösinek királysági 35 hold földje örök áron eladó.

Értekezhetni Valentin Gáborral, I. tized 195. sz. alatt. 3—3

Földbérbeadás.

Czukor Emil nagykirálysági Hunyady-féle földje, valamint néhai Czukor Adolfné több rendbeli tanya földje haszonbérbe kiadó. 3—2

Értekezhetni Czukor Emillel, III. tized 131. szám alatt levő lakásán.

Kielhauser H.

GRÁ CZ.

Mint hasonlíthatlan minőségű, rendkívül enyhe és kellemes illatú pipere-zsappan ajánlható a Kielhauser-féle eredeti ibolya Glycerin zsappan és eredeti gyökönke-(Speick) zsappan. Kapható minden gyógyszertárban, droguistánál 14—11 és illatszertárban.